

TALABALARDA SALBIY NUTQIY XULQNI ANIQLASH VA UNI BARTARAF ETISH METODIKALARI

Oqmirzayeva Baxtigul Bahodir qizi
Namangan davlat universiteti tadqiqotchisi

Anotatsiya: Mazkur tezis talabalarda salbiy nutqiy xulqning shakllanish sabablari, uning aniqlanish usullari va pedagogik bartaraf etish strategiyalarini ilmiy nuqtai nazardan tahlil qiladi. Salbiy nutqiy xulq talabaning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatib, o'quv jarayonining samaradorligini pasaytiradi. Tezisdan mavjud pedagogik metodlar, jumladan, nutqiy monitoring, kommunikativ treninglar, refleksiv tahlil va individual psixologik yordam vositalari orqali salbiy nutqiy xulqni aniqlash va yo'qotish mexanizmlari batafsil yoritilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, integrativ metodologiya talabalarda konstruktiv muloqot madaniyatini shakllantirish, agressiv yoki inkor etuvchi nutqiy xatti-harakatlarni kamaytirish va ijtimoiy muhitda samarali interaktivlikni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, tezis chet el tadqiqotlaridan olingan ilmiy yondashuvlar bilan uzviy bog'lanib, metodik tavsiyalarni amaliyotga tatbiq etishning samarali yo'llarini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: talaba, salbiy nutqiy xulq, aniqlash metodikalari, pedagogik strategiyalar, kommunikativ trening, refleksiv tahlil, ijtimoiy interaktivlik.

Kirish: Talabalarda salbiy nutqiy xulqni aniqlash va bartaraf etish masalasi pedagogika, psixologiya va kommunikativ fanlar sohasida dolzarb va keng o'rganilayotgan mavzulardan biridir. Salbiy nutqiy xulq, boshqa so'z bilan aytganda, talabaning nutqida namoyon bo'ladigan agressiv, inkor etuvchi, destruktiv yoki ijtimoiy muloqotga to'sqinlik qiluvchi elementlarni ifodalaydi. Bu fenomen nafaqat individual shaxsning psixologik holatiga, balki o'quv jarayoni sifatiga, ijtimoiy muhitning barqarorligiga va ta'lim tizimining samaradorligiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Nutqiy xulqning salbiy shakllari o'z navbatida talabalar orasida konflikt, tushunmovchilik va emotsional qarama-qarshiliklarni kuchaytirishi mumkin, bu esa pedagogik jarayonning tabiiy oqimini buzadi[1]. Shu sababli, talabalarda salbiy nutqiy xulqni o'z vaqtida aniqlash va pedagogik vositalar orqali uni bartaraf etish masalasi oliy va o'rta ta'lim muassasalari uchun muhim ilmiy va amaliy ahamiyatga ega. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, talabalarda salbiy nutqiy xulqni shakllanishiga bir nechta omillar ta'sir qiladi. Birinchi navbatda, bu omillar shaxsning ijtimoiy-madaniy muhit bilan o'zaro aloqasi bilan

bog‘liq. Misol uchun, oilaviy muhitdagi kommunikativ cheklovlar, do‘stlar orasidagi ijtimoiy qarama-qarshiliklar, shuningdek, pedagogik muhitning noto‘g‘ri tashkili talabaning nutqiy xatti-harakatlarida inkor etuvchi yoki agressiv elementlar paydo bo‘lishiga olib keladi[2]. Ikkinchi omil individual psixologik xususiyatlar, jumladan, temperament, emotsional barqarorlik va muloqotga bo‘lgan tayyorgarlik. Ba’zi talabalar o‘z fikrini erkin ifodalash qobiliyatiga ega bo‘lmaganligi sababli, ular noaniq yoki inkor etuvchi nutqiy xatti-harakatlarga murojaat qilishadi. Uchinchidan, talabalarning nutqiy xulqi ularning pedagogik va ijtimoiy faoliyatdagi muvaffaqiyati bilan chambarchas bog‘liq bo‘lib, salbiy nutqiy xulq o‘quv jarayonining samaradorligini pasaytiradi va talabaning shaxsiy rivojlanishiga to‘sqinlik qiladi. Salbiy nutqiy xulqni aniqlash va bartaraf etish bo‘yicha amaliy pedagogik yondashuvlar bugungi kunda kompleks metodologik bazaga asoslanadi. Ular ikki asosiy yo‘nalishda shakllangan: diagnostik va korektiv. Diagnostik yo‘nalish talabalar nutqini tizimli ravishda kuzatish, nutqiy monitoring, refleksiv intervyu va kommunikativ testlar orqali salbiy elementlarni aniqlashga qaratilgan. Korektiv yo‘nalish esa aniqlangan muammolarni pedagogik vositalar bilan bartaraf etish, jumladan, kommunikativ treninglar, guruh va individual mashg‘ulotlar, nutqiy refleksiyani rivojlantirish va psixologik qo‘llab-quvvatlash orqali amalga oshiriladi[3]. Shu bilan birga, zamonaviy pedagogik yondashuvlar talabaning nutqiy xulqini faqatgina to‘g‘ridan-to‘g‘ri o‘zgartirishga emas, balki uning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishi, muomala madaniyati va konstruktiv fikrlash ko‘nikmalarini shakllantirishga qaratilgan. Ilmiy manbalarni tahlil qilganda, xorijiy va mahalliy olimlar salbiy nutqiy xulqni aniqlashda turli metodlarni qo‘llashni tavsiya qiladilar[3]. Masalan, kommunikativ testlar va psixologik monitoring orqali talabaning muloqotdagi nojo‘ya xatti-harakatlari aniqlanadi, nutqiy intervyu va refleksiv mashg‘ulotlar esa talabaning o‘z nutqini tahlil qilish va konstruktiv yo‘l bilan o‘zgartirish imkoniyatini beradi. Shu bilan birga, pedagogik amaliyot shuni ko‘rsatadiki, salbiy nutqiy xulqni bartaraf etish uchun metodik yondashuvlar doimiy, tizimli va integrativ bo‘lishi kerak. Bu esa talabaning individual xususiyatlari, ijtimoiy muhit va pedagogik sharoitlarni kompleks hisobga olishni talab qiladi. Shuningdek, talabalarda salbiy nutqiy xulqni bartaraf etish jarayoni pedagogik innovatsiyalar bilan chambarchas bog‘liqdir. Zamonaviy kommunikativ va interaktiv texnologiyalar, masalan, simulyatsion treninglar, digital refleksiv platformalar va virtual muloqot muhitlari, talabalarning konstruktiv nutqiy xulqini rivojlantirishda samarali vosita sifatida xizmat qilmoqda. Bu jarayon nafaqat nutqiy xulqni nazorat qilish, balki talabani ijtimoiy muloqotga tayyorlash, konfliktlarni konstruktiv yo‘l bilan hal qilish va liderlik ko‘nikmalarini shakllantirish

imkoniyatini beradi. Shuningdek, salbiy nutqiy xulqning pedagogik va psixologik konseptual asoslari ko‘rib chiqiladi. Psixologik yondashuv talabaning nutqiy xatti-harakatlarini uning emotsional barqarorligi, ijtimoiy tajribasi va intellektual salohiyati bilan bog‘laydi. Pedagogik yondashuv esa bu xulqni o‘quv jarayoni, ta‘lim metodikalari va o‘quv muhitining tashkiliy shakllanishi kontekstida tahlil qiladi[4]. Shu bilan birga, salbiy nutqiy xulqni o‘rganish talabalarning ijtimoiy va madaniy rivojlanishiga, shuningdek, ta‘lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Talabalarda salbiy nutqiy xulqni aniqlash va bartaraf etish masalasi zamonaviy pedagogik psixologiya va kommunikativ metodologiya sohasida markaziy o‘rin tutadi. Bu jarayonni ilmiy asoslash va amaliyotga tatbiq etish nafaqat talabaning shaxsiy rivojlanishi, balki ijtimoiy muhit va ta‘lim tizimining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Shu sababli, tezis davomida salbiy nutqiy xulqni aniqlash usullari, pedagogik metodlar va bartaraf etish strategiyalari ilmiy va murakkab tahlil asosida yoritiladi.

Pedagogika va kommunikativ psixologiya sohasida talabalarda salbiy nutqiy xulqni aniqlash va bartaraf etish muammosi ko‘plab xorijiy olimlar tomonidan turli kontekstlarda o‘rganilgan bo‘lib, bu ilmiy izlanishlar nutqiy xatti-harakatlarni aniqlash, kommunikativ strategiyalarni shakllantirish va ularni pedagogik muhitda bartaraf etishga qaratilgan yondashuvlarni taklif qiladi. Bunday tadqiqotlardan biri sifatida Jirina Karasova va Gabriela Kleckova tomonidan olib borilgan “Student Teachers’ Communication Strategies to Address Learner Behaviour” nomli ilmiy ishiga e‘tibor qaratish mumkin [5]. Ushbu tadqiqot talabalarga (iyridesi student teachers) pedagogik faoliyat bilan shug‘ullanuvchi kelajak o‘qituvchilarning nutq orqali salbiy xatti-harakatlar bilan munosabatda bo‘lish strategiyalarini o‘rganadi. Karasova va Kleckova o‘z ishlarida kommunikativ strategiyalarni qo‘llash orqali haligacha mavjud bo‘lgan xulq-atvor muammolarini aniqlash va ularni ijobiy yo‘nalishda o‘zgartirish zarurligini ta’kidlaydilar: ularning yondashuvida o‘rta darajadagi nutqiy bilimga ega bo‘lmagan talaba o‘qituvchilarda nojo‘ya yoki konfliktli holatlarda samarali kommunikatsiya mexanizmlari yetishmasligi kuzatiladi[6]. Shu sababli, tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, pedagoglarning salbiy nutqiy aloqalarni boshqarish qobiliyatlari talabalarning xulq-atvorini ijobiy yo‘nalishda o‘zgartirishga muloqot jarayonida konstruktiv dinamika yaratishga xizmat qiladi, deb ko‘rsatadi. Karasova va Kleckova ishi shuni ham ta’kidlaydiki, nutq orqali salbiy xatti-harakat bilan bog‘liq vaziyatlarda talabalarning qatnashuvi faqatgina pedagogik yo‘l bilan sohaga kirishning etarli ko‘nikmalari emas, balki muloqotda salbiy reaksiyalarni pozitiv strategiyalar bilan almashtirish bo‘yicha tayyorgarlikni ham talab

qiladi. Bu pedagogik kommunikatsiya madaniyatining bir qismi sifatida talabalarning konstruktiv nutqiy muhitni shakllantirishiga xizmat qiladi. Ikkinchi muhim ilmiy ish sifatida ilg‘or akademiklar orasida Elizabeth Stokoe ning konversatsiya tahlili (conversation analysis) bo‘yicha izlanishlarini keltirish mumkin. Stokoe nutqni faqat semantik yoki lingvistik xususiyatlar sifatida emas, balki muloqot jarayonida yuzaga keladigan ijtimoiy-psixologik harakatlar sifatida ilmiy tahlil qiladi. U nutqiy interaktsiyaning ijtimoiy kommunikativ kontekstini chuqur o‘rganib, har bir nutqiy aktning struktura va kontekstdagi ta‘sirini izohlash orqali ma‘lumot almashishdan ko‘ra murakkab muloqot mexanizmlari mavjudligini ko‘rsatadi. Bu nazariy yondashuv salbiy nutqiy xulqni aniqlashda kommunikativ diskursning semantik hamda pragmatik qatlamlarini ham o‘rganish zarurligini ochiq ko‘rsatadi. Stokoe nazariyasi shuni ta‘kidlaydiki, nutqiy xatti-harakatlar bu ikki tomonlama interaktsion tizim bo‘lib, u tinglovchi va so‘zlovchining o‘zaro kontekstual munosabatlariga asoslanadi; bu esa talabalardagi salbiy ichki intonatsiyalar, tushunmovchiliklar yoki konfliktlar qarama-qarshi harakatlarga olib kelishi mumkin. Karasova va Kleckova asarining tahlili ko‘rsatadiki, pedagoglarning samarali kommunikatsiya strategiyalari mavjud bo‘lganda talabalarda salbiy nutqiy xulq va nojo‘ya xatti-harakatlarni boshqarish imkoniyati oshadi. Bu pedagog va talabalar o‘rtasida konstruktiv muloqotni rag‘batlantiradi va xulqiy qiyinchiliklarni oldini olishga yordam beradi[7]. Shu bilan birga, Stokoe (conversation analysis) yondashuvi nutqiy jarayonning kompleks ijtimoiy strukturasini bo‘yicha chuqur tahlilni ta‘minlab, talabalarda salbiy nutqiy xulqni aniqlashning nazariy asoslarini boyitadi va kommunikativ kontekstda bunday salbiy elementlarni aniqlash va pedagogik vositalar bilan bartaraf etish strategiyalarini yanada puxta tahlil qiladi. Umuman olganda, Karasova va Kleckova hamda Stokoe kabi xorijiy olimlar ishlarida salbiy nutqiy xulqni aniqlash va uni pedagogik muloqot jarayonida bartaraf etish masalasi kontekstual, kommunikativ, ijtimoiy va psixologik jihatdan tahlil qilingan bo‘lib, ular bu sohadagi ilmiy tadqiqotlar bazasini mustahkamlaydi va talabalarda salbiy nutqiy xulqni aniqlash hamda bartaraf etish metodikalarini shakllantirish uchun zamonaviy nazariy yo‘nalishlarni ochib beradi.

Mazkur tezisda talabalarda salbiy nutqiy xulqni aniqlash va bartaraf etish jarayonida integrativ metodologik yondashuv qo‘llanildi, bunda nutqiy monitoring orqali talabalarning kommunikativ xatti-harakatlari tizimli ravishda kuzatilib, psixologik intervyular va refleksiv mashg‘ulotlar orqali individual salbiy xulqiy elementlar tahlil qilinadi, shu bilan birga guruh va individual kommunikativ treninglar orqali konstruktiv nutqiy ko‘nikmalarni shakllantirish, ijtimoiy muhitda samarali muloqot va konfliktlarni konstruktiv yo‘l bilan hal etish

imkoniyatlarini rivojlantirish, pedagogik diagnostika vositalari yordamida aniqlangan muammolarni metodik tavsiyalar orqali bartaraf etish va talabalarning shaxsiy hamda ijtimoiy rivojlanishini kompleks tarzda qo‘llab-quvvatlash nazarda tutilgan, bu esa ilmiy nazariya va amaliyotning integratsiyasini ta‘minlab, salbiy nutqiy xulqni aniqlash va uni bartaraf etishning samarali mexanizmlarini shakllantirishga xizmat qiladi.

Tadqiqot jarayonida aniqlanishicha, talabalarda salbiy nutqiy xulqning shakllanishi nafaqat individual psixologik omillarga, balki ijtimoiy-madaniy va pedagogik muhitga ham bog‘liq bo‘lib, uni aniqlash va bartaraf etish jarayoni kompleks metodologiya orqali amalga oshirilganda yuqori samaradorlikka ega bo‘ladi. Nutqiy monitoring natijalari shuni ko‘rsatdiki, talabalarning nutqida inkor etuvchi, agressiv yoki destruktiv elementlar asosan stress, o‘zini ifodalash qobiliyatining yetarli emasligi, shuningdek, pedagogik jarayon va do‘stona muhitdagi noaniqliklar bilan bog‘liq holda yuzaga keladi. Refleksiv intervyular va individual psixologik tahlil orqali talabalarning o‘z nutqiy xatti-harakatlarini tushunishi va konstruktiv yo‘l bilan o‘zgartirishga tayyorligi aniqlanadi. Pedagogik va kommunikativ treninglar natijasida talabalarda konstruktiv nutqiy ko‘nikmalar shakllanib, ularning ijtimoiy interaktivligi sezilarli darajada oshadi[8]. Bu jarayon talabalarning o‘zaro muloqotida konfliktli vaziyatlarning kamayishi, agressiv yoki inkor etuvchi nutqiy xatti-harakatlarning kamayishini ta‘minlaydi va o‘quv jarayonining samaradorligini oshiradi. Shu bilan birga, metodologik vositalarning integrativ qo‘llanilishi talabalarning individual xususiyatlari, pedagogik sharoit va ijtimoiy muhitni hisobga olgan holda salbiy nutqiy xulqni barqaror tarzda bartaraf etishga imkon beradi. Xorijiy olimlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlar natijalarini tahlil qilganda, Karasova va Kleckova talabalarda salbiy nutqiy xulqni bartaraf etishning samarali yo‘llari sifatida pedagogik monitoring, kommunikativ treninglar va individual tavsiyalarni qo‘llashni tavsiya qilganligi, Stokoe esa nutqiy interaktsiyani ijtimoiy kontekstga bog‘lab, talabalarda salbiy xulqni aniqlashda diskursiv va pragmatik tahlilning muhimligini ko‘rsatgani qayd etiladi. Ushbu natijalar shuni isbotlaydiki, salbiy nutqiy xulqni aniqlash va bartaraf etish jarayoni nafaqat individual psixologik yondashuvni, balki kommunikativ va pedagogik strategiyalarni kompleks tarzda qo‘llashni talab qiladi. Shu bilan birga, integrativ metodologiya asosida o‘tkazilgan tadqiqotlar talabalarning shaxsiy rivojlanishiga ham ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi, ularning ijtimoiy muhitda konstruktiv muloqot qobiliyatlarini oshiradi, stressli vaziyatlarda samarali nutqiy reaksiyalarini rivojlantiradi va o‘quv jarayonida qatnashuvini faollashtiradi. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, talabalarda

salbiy nutqiy xulqni bartaraf etish pedagogik amaliyotning muhim elementi bo‘lib, uning samaradorligi nazariy asoslar bilan uzviy bog‘liqdir va amaliyotda muntazam monitoring, individual va guruh treninglari orqali barqaror natijalar beradi.

Talabalarda salbiy nutqiy xulqni aniqlash va uni pedagogik vositalar yordamida bartaraf etish masalasi bugungi kunda nafaqat psixologik, balki kommunikativ va ijtimoiy pedagogik nuqtai nazardan ham dolzarb muammo sifatida qaraladi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, nutqiy xatti-harakatlarning salbiy shakllari talabaning ijtimoiy muloqotini cheklash, o‘quv jarayonida tushunmovchiliklar va konfliktlarni yuzaga keltirish, shuningdek, pedagogik samaradorlikni pasaytirishga olib keladi. Shu kontekstda, Karasova va Kleckova o‘z tadqiqotlarida talabalarda nojo‘ya nutqiy xulqni boshqarish uchun pedagoglarning kommunikativ strategiyalari muhimligini ta’kidlaydilar. Ularning fikricha, talabalarning konstruktiv muloqotga tayyorligi faqatgina o‘qituvchining metodik yondashuvi bilan emas, balki talabaning shaxsiy nutqiy refleksiya va ijtimoiy tajribasi bilan bevosita bog‘liqdir. Shu nuqtai nazardan, pedagogik amaliyotda nutqiy monitoring va refleksiv mashg‘ulotlar talabalarda salbiy xulqiy elementlarni aniqlash va bartaraf etishning asosiy vositalari sifatida e’tirof etiladi. Boshqa tomondan, Elizabeth Stokoe nutqiy interaktsiyani ijtimoiy kontekstda chuqur tahlil qilgan nazariy yondashuvni ilgari suradi[9]. U nutqiy aktlarning faqat semantik yoki lingvistik qismiga e’tibor qaratmasdan, ularni muloqot jarayonidagi ijtimoiy va psixologik harakatlar sifatida o‘rganadi. Stokoe nazariyasiga ko‘ra, salbiy nutqiy xulqni aniqlash jarayonida talabaning nutqiy reaksiyalari, tinglovchi bilan o‘zaro munosabati va kontekstual vaziyatlar birgalikda tahlil qilinishi lozim, chunki har bir nutqiy akt o‘ziga xos ijtimoiy muloqot mexanizmini ifodalaydi. Bu yondashuv Karasova va Kleckova tavsiyalarini yanada boyitadi, chunki u pedagogik strategiyalarning kontekstual va interaktiv asoslarini ochib beradi. Ilmiy munozara davomida bu ikki yondashuvning bir-birini to‘ldiruvchi xususiyati ajralib turadi: Karasova va Kleckova pedagogik amaliyot va strategik treninglar orqali salbiy nutqiy xulqni bartaraf etishni nazarda tutsa, Stokoe esa nutqiy xatti-harakatlarni tahlil qilish va interaktiv kontekstni hisobga olish orqali bu strategiyalarni ilmiy asos bilan mustahkamlaydi[10]. Shu bilan birga, zamonaviy pedagogik metodologiya salbiy nutqiy xulqni aniqlash va bartaraf etish jarayonini integrativ yondashuv bilan amalga oshirishni talab qiladi, bunda diagnostik vositalar (nutqiy monitoring, refleksiv intervyu) va korektiv mexanizmlar (kommunikativ treninglar, individual pedagogik tavsiyalar) birgalikda ishlatiladi. Shunday qilib, talabalarda salbiy nutqiy xulqni aniqlash va uni bartaraf etish jarayonida pedagogik va kommunikativ strategiyalarni ilmiy asosda

uyg‘unlashtirish muhimdir. Karasova va Kleckova ishlaridagi metodik tavsiyalar va Stokoe nazariyasi bir-birini to‘ldirib, salbiy nutqiy xulqni aniqlash va uni konstruktiv yo‘l bilan bartaraf etishning samarali mexanizmlarini shakllantirish imkonini beradi. Bu esa nafaqat talabaning shaxsiy rivojlanishi, balki ta‘lim jarayonining sifatini oshirish va ijtimoiy muloqot madaniyatini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Xulosa: Mazkur tezis talabalarda salbiy nutqiy xulqni aniqlash va uni bartaraf etishning nazariy va amaliy jihatlarini kompleks tarzda tahlil qildi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, talabalarda salbiy nutqiy xulqning shakllanishi individual psixologik xususiyatlar, ijtimoiy-madaniy muhit va pedagogik sharoitlar bilan bevosita bog‘liq bo‘lib, uni aniqlash va bartaraf etish uchun integrativ metodologik yondashuvni qo‘llash zarur. Nutqiy monitoring, refleksiv intervyular va individual tahlil talabalarning inkor etuvchi yoki destruktiv xatti-harakatlarini aniqlashda samarali vosita sifatida xizmat qiladi, shuningdek, guruh va individual kommunikativ treninglar orqali konstruktiv nutqiy ko‘nikmalarni rivojlantirish imkonini beradi. Xorijiy olimlar, jumladan Karasova va Kleckova talabalarda salbiy nutqiy xulqni bartaraf etishda pedagogik monitoring va kommunikativ strategiyalarning ahamiyatini, Stokoe esa nutqiy interaktsiyani ijtimoiy-kontekstual tahlil orqali tushunish zarurligini ta‘kidlaydi. Shu yondashuvlar birgalikda talabalarda konstruktiv muloqot madaniyatini shakllantirish, konfliktlarni kamaytirish va o‘quv jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Shu bois, pedagogik amaliyotda talabalarda salbiy nutqiy xulqni aniqlash va bartaraf etish metodikalari doimiy monitoring, refleksiv va kommunikativ mashg‘ulotlar, individual pedagogik tavsiyalar hamda ijtimoiy muhitni hisobga olgan kompleks yondashuv orqali amalga oshirilishi lozim. Tadqiqot shuni ko‘rsatdiki, salbiy nutqiy xulqni bartaraf etish nafaqat talabalar shaxsiy rivojlanishini ta‘minlaydi, balki ijtimoiy muhitni barqarorlashtiradi va ta‘lim sifatini sezilarli darajada oshiradi. Umuman olganda, tezis talabalarda salbiy nutqiy xulqni aniqlash va uni bartaraf etish bo‘yicha zamonaviy nazariy va amaliy metodlarni birlashtirib, ularni pedagogik jarayonga tatbiq etishning samarali strategiyalarini aniq ko‘rsatdi va bu sohadagi ilmiy tadqiqotlarni boyitishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Turdialiyeva S. Milliy qadriyatlar ma’naviy mustahkamlik asosidir //yangi o‘zbekiston, yangi tadqiqotlar jurnali. – 2025. – T. 3. – №. 2. – C. 532-535.
2. Shohbozbek, E. (2025). Theoretical foundations for the development of the spiritual worldview of youth. Maulana, 1(1), 29-35.

3. Xolmatova A., Xayrullaeva X. Milliy qadriyatlar yoshlar tarbiyasidagi o‘rni //Pedagogs. – 2025. – T. 81. – №. 1. – C. 41-46.
4. Muruvvat, A., & Shohbozbek, E. (2025). The role of preschool education in spiritual and moral values in uzbekistan. Global Science Review, 3(2), 246-253.
5. Sobitjonova K. " ommaviy madaniyat" va milliy qadriyat //International Conference on Economics, Finance, Banking and Management. – 2025. – C. 330-334.
6. Ergashbayev, S. (2025). Philosophical foundations of the integration of education and upbringing in the development of youth’s spiritual outlook. Shokh library, 1(10).
7. Vassenina I. V., Kuleshova N. S., Pronchev G. B. Verbal aggression in virtual social environments //Astra Salvensis. – 2018. – T. 6. – C. 29-37.
8. Atxamjonovna, B. D., & Shohbozbek, E. (2025). Forming the spiritual worldview of youth in pre-school education in our republic. Global Science Review, 4(5), 221-228.
9. Po‘latova N., Nurulloev T. O ‘smirlarda agressivlik namoyon bo ‘lishining psixologik xususiyatlari //Наука и технология в современном мире. – 2025. – Т. 4. – №. 17. – С. 99-103.
10. Ергашбаев, III. (2025). O'zbekiston sharoitida uzluksiz ta'lim tizimi orqali yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirish. Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами, 1(1), 314-316.

BO‘LAJAK BOSHLANG‘ICH TA‘LIM O‘QITUVCHILARINING METODIK KOMPETENSIYALARINI PEDAGOGIK HAMKORLIK ORQALI SHAKLLANTIRISHNING INNOVATSION TEXNOLOGIYALARI

Ergasheva Nigora Dilshodjon qizi

Farg‘ona davlat universiteti mustaqil tadqiqotchisi

Nigora1996@gmail.com. +998900003322

Annotatsiya: Ushbu maqolada bo‘lajak boshlang‘ich ta‘lim o‘qituvchilarining metodik kompetensiyalarini pedagogik hamkorlik asosida shakllantirishning innovatsion texnologiyalari nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqotda pedagogik hamkorlikning mazmuni, shakllari va imkoniyatlari ochib berilib, metodik kompetensiyalarni rivojlantirishda innovatsion texnologiyalarning o‘rni asoslab berilgan. Shuningdek, pedagogik hamkorlikka asoslangan ta‘lim jarayonining samaradorligi tajriba-sinov natijalari orqali yoritilgan.